

“ช่วยเด็กได้
กินอาหารปลอดภัย
ได้โภชนาการดี”

โดย อาจารย์ ดร.สง่า ดามาพงษ์

- ❖ ที่ปรึกษากรมอนามัย
- ❖ ผู้ทรงคุณวุฒิ สสส.

ประเด็นชวนคิดชวนคุย

1. ปัญหา-สาเหตุ การกินอาหารของเด็กได้
2. ผลกระทบที่รุนแรง
3. ที่ผ่านมา เราช่วยเด็กอย่างไร
4. แล้วมาวันนี้เราจะเดินหน้าต่ออย่างไร

เด็กโตกินอาหาร ไม่ถูกหลักโภชนาการ

- กินอาหารไม่อืด ได้สารอาหารไม่ครบ
- กินอาหารหวาน มัน เค็ม
- กินผักผลไม้ไม่ค่อยมาก
- กินอาหารกลางวันที รร. ไม่ได้มาตรฐาน
- กินอาหาร 3 มื้อที่บ้านไม่อืด พร่องสารอาหาร
- ไม่ได้กินอาหารเช้าที่ครบ 5 หมู่

เด็กโตกินอาหารไม่ปลอดภัย

-
- ➔ ปนเปื้อนสารเคมี
  - ➔ ปนเปื้อนเชื้อโรค
  - ➔ ปนเปื้อนพยาธิ

ผลกระทบบระยะสั้น

- ผอม เตี้ย แกรน
- อ้วน
- ไอคิวต่ำ
- สมรรถภาพในการเรียนตกต่ำ
- เจ็บป่วยบ่อย

ผลกระทบระยะยาว(1)

- เป็นภาระให้ครอบครัว
- เต็มโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมรรถภาพการงานต่ำ
- เต็มโตเป็นผู้ใหญ่ที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคNCD's
- คุณภาพชีวิตของครอบครัว/ชุมชนต่ำ

ผลกระทบระยะยาว(2)

- ▣ คนใต้และประเทศไทยเต็มไปด้วย
ทรัพยากรมนุษย์ด้อยค่า
- ▣ ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม
- ▣ สิ่งแวดล้อมเลวร้ายลง
- ▣ การพัฒนาประเทศไม่เจริญ

ทำไมเด็กโตจึงยังเผชิญปัญหา อาหารและโภชนาการ

“ผู้ใหญ่ยังให้ความสำคัญด้านอาหาร
โภชนาการในเด็กต่ำ นำไปสู่การทุ่มเทใน
การลงทุนเพื่อปั้นเด็กด้วยโภชนาการ ต่ำ
จนสะสมกลายเป็นดินพอกหางหมู”

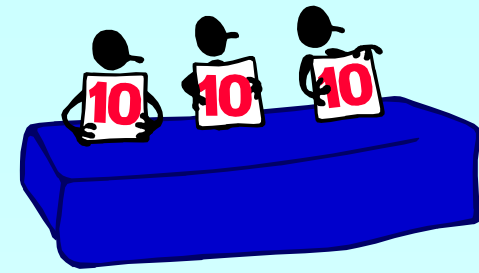

การลงทุนด้านอาหาร และโภชนาการในเด็กที่ผ่านมา

- ✓ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
- ✓ โครงการอาหารกลางวัน/นมโรงเรียน
- ✓ เกษตรเพื่ออาหารกลางวัน
- ✓ เด็กไทยสุขภาพดี
- ✓ เด็กไทยยิ้มใส

แต่ทำไมยังพบปัญหา....

- เป็นเพราะลงทุนปลุกสังคมให้ตระหนักรู้น้อยไป ?
- เป็นเพราะลงทุนในการพัฒนาศักยภาพคนต่ำไป ?
- เป็นเพราะให้ความสำคัญกับ “การจัดการ” น้อยไป ?
- เป็นเพราะเปิดโอกาสให้ชุมชนมีความเป็นเจ้าของต่ำไป?
- เป็นเพราะขาดการบูรณาการที่ไม่ครบห่วงโซ่อาหาร ?
- เป็นเพราะเปิดโอกาสให้เด็กคิดเองทำเองน้อยไป ?
- เป็นเพราะความเชื่อมโยงโรงเรียนสู่บ้าน ชุมชน
ขาดหายไป?

แล้วเราจะทำแบบเดิม ๆ

อยู่อีกหรืออะไร?

ถ้าทำแบบเดิมเราจะพบ

เด็กโตที่ยังกินอาหารไม่ปลอดภัย

ได้คุณค่าโภชนาการต่ำ นำไปสู่

ผอม เตี้ย อ้วน ไอคิวต่ำ ตลอดไป

แต่ถ้าไม่.....

“แล้วเราจะเดินหน้าต่ออย่างไร?

เด็กโตจึงต้องได้กินดี มีสุข”

ภารกิจนี้ เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ใจดี

ที่ต้องช่วยกันลงทุนสร้างเด็กโตใหม่

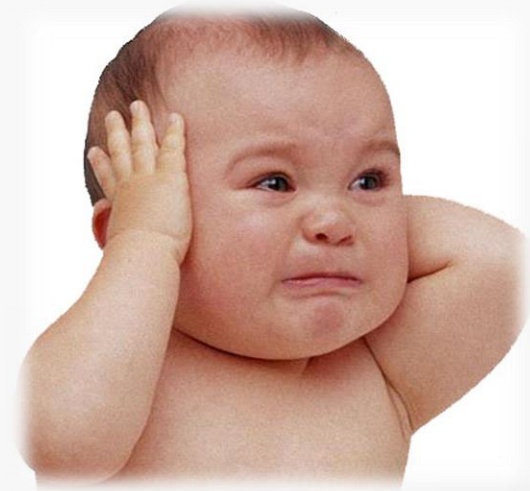

การลงทุนเพื่อปรับให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงต้อง....

ปรับแนวคิด(mind set)และ
กระบวนทัศน์ใหม่(paradigm shift)
หรือ “คิดใหม่ ทำใหม่”

ปรับ mind set

“การขับเคลื่อนด้านอาหาร(food)
และโภชนาการ (nutrition) เพื่อเด็กได้มีสุข
ภาวะที่ดี(health) คือการลงทุนที่ต่ำแต่ได้กำไร
มหาศาลที่ผู้ใหญ่จะละเลยไม่ได้ ต้องลงมือทำ
ในวันนี้”

7 กระบวนทัศน์ใหม่ที่ต้องลงทุนทำ....

(1) ต้องทบทวนความรู้ และทักษะหรือ
กระบวนกรดำเนินงานที่ผ่านมา
เพื่อค้นหา.....

เส้นทางใหม่หรือกระบวนทัศน์ใหม่
ในการเดินหน้า

(2) ต้องให้ชุมชนเป็นเจ้าของปัญหา
เจ้าของโครงการ เพื่อเกิดมีส่วนร่วม
ร่วม ในการคิด การทำและ
การลงทุน

(3) ต้องสร้างกระบวนการใหม่
ในการปลูกฝังค่านิยม/ชุมชนให้ลูกศิษย์
โดยเริ่มปลูกผู้นำก่อน

(4) ต้องลงทุนสร้างผู้นำการ
เปลี่ยนแปลง ให้มีองค์ความรู้
ทักษะใหม่เพื่อให้เกิดศักยภาพ
ในการจัดการกระบวนการ
ขับเคลื่อนงาน

(5) ต้องสร้างกระบวนการทำงาน
ใหม่โดยผู้ใหญ่กระตุ้นส่งเสริมให้
“เด็กได้คิดใหม่ ทำได้ด้วยตัวเอง”
และ“ให้มองเห็นคุณค่าของตัวเอง”

6) ต้องสร้างระบบและกลไกให้
เกิดการทำงานเชิงบูรณาการกัน
เพราะงานอาหารและโภชนาการ
ทุกคนในชุมชนคือ“เจ้าของ”
และได้ประโยชน์ร่วมกัน(win win)

(7) ต้องสร้างกระบวนการให้เกิด
ความเชื่อมโยงระหว่าง
โรงเรียน ผู้บ้าน ผู้ชุมชน

อย่าลืม.....

- ✓ อาหารมื้อกลางวันที่โรงเรียนกิน
เพียง 5 วัน/สัปดาห์
- ✓ เด็กต้องกินอาหารครบ 3 มื้อที่บ้าน
- ✓ การติดอาวุธทางปัญญาให้เด็กและพ่อแม่คือหัวใจ
- ✓ การสร้างสิ่งแวดล้อมในบ้านและชุมชนให้เอื้อต่อ
- ✓ การเข้าถึงอาหารปลอดภัยได้โภชนาการ
คือความจำเป็น

บันทึกช่วยจำ 3 ประการ

1. อาหารที่บ้านควรได้มาตรฐานเท่าหรือใกล้เคียงกับที่โรงเรียน
2. งานอาหารและโภชนาการในโรงเรียนต้องทำให้ครบห่วงโซ่อาหาร
3. เด็ก พ่อแม่และคนในชุมชนควรมีความฉลาดรอบรู้ด้านอาหารโภชนาการ
(food&nutrition literacy)

การทำให้ครบห่วงโซ่อาหาร

จากต้นน้ำ คือ เกษตรกร

สู่ กลางน้ำ คือ ตลาดสีเขียว

มาที่ ปลายน้ำคือ โรงเรียน บ้าน ชุมชน

ตลาดสีเขียว

เป็นสถานที่จำหน่าย

อาหารปลอดภัย

มีคุณค่าทางโภชนาการ

ตลาดสีเขียว ใช้เป็นศูนย์กลาง....

- เกษตรกรอาหารปลอดภัย/อินทรีย์
- ผู้จำหน่ายที่มีคุณธรรมและมีความรู้

อาหารโภชนาการ

- ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคที่มีความรอบรู้

ด้านอาหารโภชนาการ

5 ความท้าทายคือ.....

1. เราจะทำให้เกิดตลาดสีเขียวขึ้นมาได้อย่างไร?
2. เราจะส่งเสริมให้เกษตรกรนำอาหารปลอดภัยเข้าสู่ตลาดได้อย่างไร?
3. เราจะทำให้ผู้จำหน่ายและผู้ซื้อมีความฉลาดรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการได้อย่างไร?
4. เราจะทำให้ตลาดสีเขียวเป็นของชุมชนได้อย่างไร?
5. เราจะทำให้ตลาดสีเขียวมีความยั่งยืนได้อย่างไร?

คนที่จะให้คำตอบเพื่อ

ก้าวข้ามความท้าทาย คือ....

ทุกท่านทั้งที่มาร่วมชุมนุมกัน

ในวันนี้กับคนในชุมชน

ถ้าเราก้าวข้ามความท้าทายสำเร็จ

ความงดงามที่ตามมาคือ

- คนในชุมชนจะมีความฉลาดรู้ด้านอาหารและ
โภชนาการ(Food Literacy)

- คนในชุมชนจะกลับกลายเป็นพลเมืองอาหาร
(Food Citizen)

- แล้วจะเกิดชุมชนอาหารปลอดภัยได้โภชนาการ
(Food Community)

ในที่สุดคนในชุมชนของท่านจะ.....

- ได้กินอาหารที่ปลอดภัย (Food safety)

- ได้กินอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ
(Food for nutrition)

- ได้อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีความมั่นคงทาง
อาหาร (Food security)

ทุกท่านคือ.....

- ดวงดาวแห่งความหวังของชุมชน
และประเทศไทย
- ผู้นำสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่
- ทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่า
- ผู้สร้างบุญสร้างกุศลให้กับแผ่นดินแม่

.....สุดท้ายแต่สำคัญที่สุด....

“ทุกๆนาที่ เนื้อ เลือด กระดูก สมอง
และร่างกายเด็กได้เจริญเติบโตอย่าง
รวดเร็ว ด้วยให้เขาเข้าถึงอาหารที่มี
คุณภาพจึงไม่สามารถที่จะรอถึงวันพรุ่งนี้
ได้แต่ต้องลงมือทำในวันนี้.....”

ขอกราบ

ขอขอบคุณ

แทนเด็กใต้